Lausunto

Työ- ja elinkeinoministeriö
Energiaosasto
Erityisasiantuntija Anna-Maija Sinnemaa

TALOUSVALIOKUNTA 8.10.2021

Asia: HE 128/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi päästökauppalain muuttamisesta

Työ- ja elinkeinoministeriön lausunto

Esitetyllä lakimuutoksella pantaisiin täytäntöön muutettu kasvihuonekaasujen tarkkailua ja raportointia koskeva komission täytäntöönpanoasetus (jäljempänä tarkkailuasetus) sekä tehtäisiin joitain päästökaupan kansallista toimeenpanoa sujuvoittavia muutoksia.

Tarkkailuasetuksen muutoksen myötä uusiutuvan energian RED II direktiivin kestävyyskriteerisääntely laajenee osaksi päästökauppaa siten, että biomassan nollapäästöisyyden ehtona on kestävyyskriteerien täyttyminen. Voimassa olevan sääntelyn mukaan kestävyyskriteerisääntelyä sovelletaan vastaavasti bionesteisiin. Tarkkailuasetus on suoraan sovellettavaa EU-lainsäädäntöä, mutta edellyttää muutosta kansalliseen päästökauppalakiin. Tarkkailuasetuksen muutos astuu voimaan 1.1.2022. Päästökauppalakiin esitetyn muutoksen myötä kestävyyskriteerisääntely kattaa jatkossa bionesteiden lisäksi myös biomassapolttoaineet.

Esityksessä ehdotetaan laajennettavan muutoksenhausta huolimatta noudatettavien Energiaviraston päätösten määrää sekä täsmennettäisiin mahdollisuus takaisinperiä virheellisin perustein jaettuja maksuttomia päästöoikeuksia ja säädettäisiin takaisinperinnälle määräaika. Ehdotetuilla muutoksilla parannettaisiin päästökauppajärjestelmän toimivuutta.

Esitetyillä muutoksilla suoraan täytäntöön pantaviin päätöksiin lisättäisiin Energiaviraston päätökset koskien päästölupien myöntämistä ja tarkkailusuunnitelmien ja yksinkertaistettujen tarkkailusuunnitelmien hyväksymistä sekä niiden muuttamista (8 a §, 11 ja 12 §), toiminnanharjoittajan vaihtumista (14 §), päästömäärien arvioimista, silloin kuin päästömäärää korjataan alaspäin toiminnanharjoittajan eduksi (60 § ja komission päästöjen tarkkailuasetuksen (EU) 2018/2066 artikla 70) ja parannusraporttipäätökset (komission päästöjen tarkkailuasetuksen (EU) 2018/2066 artikla 69). Ehdotetulla muutoksella sujuvoitettaisiin toiminnanharjoittajan eduksi päästökauppajärjestelmän toimivuutta. Kyseisten päätösten välitön täytäntöönpano edistäisi päästökauppavelvoitteiden oikea-aikaista hoitamista, ja toiminnanharjoittajan vaihtumistilanteissa velvoitteet kohdistuisivat nopeammin laitoksen tosiasialliseen toiminnanharjoittajaan. Päästömäärän korjaustilanteessa virheen oikaisusta koituva hyöty olisi ripeämmin toiminnanharjoittajan käytössä.

Voimassa olevan lain perusteella toiminnanharjoittajan tulee palauttaa perusteetta saadut päästöoikeudet. Laissa ei ole säädetty nimenomaisesti takaisinperinnästä, vaikka tämä on komission tarkkailuasetuksen perusteella mahdollista ja päästökauppaviranomaisen velvollisuus. Takaisinperinnälle ehdotetaan säädettäväksi 10 vuoden vanhentumisaika, joka on linjassa mm. valtionavustuksiin sovellettavan vanhentumisajan kanssa. Takaisinperintää koskevat muutosehdotukset täsmentäisivät sääntelyä ja lisäisivät toiminnanharjoittajien oikeusturvaa.

Työ- ja elinkeinoministeriö haluaa kiinnittää huomiota lakiehdotuksen 56 §:ssä olevaan puutteeseen. Kyseisessä pykälässä todetaan, että ”*Jos toiminnanharjoittaja ilmoittaa päästöselvityksessä laitoksessaan käytettyjen biomassapolttoaineiden päästökertoimeksi nollan, biomassapolttoaineiden on täytettävä biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapolttoaineista annetussa laissa säädetyt kestävyyskriteerit ja toiminnanharjoittajan on osoitettava tämä mainitun lain mukaisesti.*” Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että muotoilussa tulisi viitata polttoaineen polttoon ja kohteliaimmin esittää, että kyseistä kohtaa täydennetään seuraavasti: ”*Jos toiminnanharjoittaja ilmoittaa päästöselvityksessä laitoksessaan* ***polttoon*** *käytettyjen biomassapolttoaineiden päästökertoimeksi nollan, biomassapolttoaineiden on täytettävä biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapolttoaineista annetussa laissa säädetyt kestävyyskriteerit ja toiminnanharjoittajan on osoitettava tämä mainitun lain mukaisesti.*” Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että kyseisen ”polttoon” sanan uupuminen muotoilusta on kirjoitusvirhe ja se tulisi lisätä, jotta muotoilu olisi yhteneväinen tarkkailuasetuksen ja päästökauppalain kanssa, missä viitataan polttoon käytettyihin biomassapolttoaineisiin. Muotoilu on tarkoitus olla yhteneväinen myös bionesteiden kestävyyden osoittamista koskevan 65 a §:n kanssa, mihin ”polttoon” –termi on ehdotettu hallituksen esityksessä lisättävän.